

Системний аналіз наведених норм дає підстави для висновку, що зміни до будь-яких елементів податків і зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року; при цьому опублікування рішення органу місцевого самоврядування про встановлення транспортного податку як місцевого податку пізніше 15 липня року є підставою для застосування відповідних норм оподаткування не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим періодом.

Із питань імперативності правила про прийняття рішення на користь платників податків при існуванні неоднозначності у тлумаченні прав та/чи обов'язків такого платника, тобто у спірних відносинах можуть бути також застосовані рішення Європейського суду з прав людини у справах “Серков проти України” (заява № 39766/05), “Шокін проти України” (заяви № 23759/03 та № 37943/06), які відповідно до ст. 17 Закону України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” підлягають застосуванню судами як джерела права.

У цих рішеннях було встановлено порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, оскільки органи державної влади віддали перевагу найменш сприятливому тлумаченню національного законодавства, що призвело до накладення на заявника додаткових зобов'язань зі сплати податку.

II. Правові позиції Європейського суду з прав людини

ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНІСТЬ ЧЕРЕЗ ВАДИ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ*

Європейський суд з прав людини (далі – Суд) зазначає, що за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України) вибір запобіжних заходів, що обираються у кримінальному провадженні, довірено двом різним судовим інстанціям: слідчому судді під час судового розслідування та судді, який розглядає справу, під час судового

* Правову позицію сформовано за: Рішення Європейського суду з прав людини від 9 жовтня 2014 р. у справі “Чанев проти України” (заява № 46193/13).

розгляду (див. статті 176 та 197 КПК України). Тому розподіл компетенцій між зазначеними вище особами чітко позначений моментом, коли розслідування закінчено, обвинувальний акт затверджено і кримінальну справу передано на розгляд суду. Уряд підтвердив цю позицію у своїх зауваженнях <...>. Незважаючи на це, після передачі справи на розгляд суду слідчий суддя може перевіряти підстави позбавлення обвинуваченого свободи (див. ст. 206 КПК України).

У цій справі запобіжний захід у вигляді тримання заявника під вартою під час досудового слідства до 27 лютого 2013 р. було обрано слідчим суддею. У той день кримінальну справу щодо заявника було передано до суду першої інстанції, який прийняв справу до своєї юрисдикції та повноваження щодо обрання заявникові запобіжних заходів. Проте суд першої інстанції протягом близько півтора місяця (з 27 лютого до 15 квітня 2013 р.) не розглядав питання щодо продовження тримання заявника під вартою, а заявник залишався під вартою, хоча у ст. 203 КПК України чітко передбачено, що всі ухвали про застосування запобіжного заходу втрачають чинність одразу після закінчення строку їхньої дії <...>. Усі скарги заявника щодо незаконності досудового тримання його під вартою без судового рішення та його клопотання про звільнення було залишено без задоволення на тій підставі, що тримання його під вартою здійснювалося відповідно до закону. Зокрема, слідчий суддя залишив скаргу заявника без задоволення, стверджуючи, що у суду першої інстанції було два місяці для вирішення питання щодо продовження тримання його під вартою відповідно до ч. 3 ст. 331 КПК України <...>. Таким чином, національні органи влади вважали, що порушення права заявника на свободу не було, незважаючи на той явний факт, що його тримали під вартою протягом півтора місяця без жодного судового рішення. До того ж вони посилалися на положення КПК України як на такі, що допускають існування такої ситуації.

Щодо цього питання Суд із занепокоєнням зазначає, що новий КПК України, на відміну від звіту Уряду Комітетові міністрів <...>, чітко та точно не врегулює питання щодо тримання особи під вартою у період після закінчення досудового розслідування та до початку судового розгляду. Отже, у ч. 3 ст. 331 КПК України передбачено, що суд першої інстанції має двомісячний строк для вирішення питання щодо продовження тримання обвинуваченого під вартою, навіть якщо вже закінчився строк дії попередньої ухвали про тримання під вартою, постановленої слідчим суддею, як це мало місце у цій справі.

Зазначених вище міркувань достатньо для того, щоб Суд міг дійти висновку, що чинне законодавство дозволяє продовження триман-

ня підозрюваного під вартою без судового рішення протягом періоду тривалістю до двох місяців та що ці положення застосовувалися у справі заявника, який перебував під вартою без ухвали суду про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у період з 28 лютого до 15 квітня 2013 р. Відповідно, було порушення п. 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД ЧЕРЕЗ СВАВІЛЬНІСТЬ РІШЕННЯ ВИЩОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СУДУ*

<...> Суд зазначає, що у своїй ухвалі від 14 березня 2008 р. Верховний Суд України (далі – ВСУ) грубо викривив висновки рішення Суду від 3 травня 2007 р. Зокрема, ВСУ зазначив, що Суд встановив, що рішення національних судів у справі заявниці були законними та обґрунтованими і що їй було присуджено відшкодування у зв'язку з порушенням гарантії щодо “розумного строку”, а ці твердження є явно помилковими (див. пункти 13–18 та 21).

Суд зауважує, що обґрунтування ВСУ становило не просто інше розуміння правового документа. Суд вважає, що обґрунтування ВСУ можна тлумачити лише як “грубе свавілля” або “відмову у правосудді” в тому розумінні, що викривлений виклад рішення 2007 р. у першій справі “Бочан проти України” (*Bochan v. Ukraine*) призвів до руйнування намагань заявниці домогтися розгляду в межах передбаченої національним законодавством процедури касаційного типу її майнових вимог на підставі рішення Суду у попередній справі <...>. У зв'язку з цим слід зазначити, що у своєму рішенні 2007 р. Суд встановив, що, зважаючи на обставини, за яких ВСУ передавав справу заявниці до нижчестоящих судів, сумніви заявниці щодо безсторонності суддів, які розглядали справу, включаючи суддів ВСУ, були об'єктивно обґрунтованими <...>.

Відповідно, з огляду на висновки Суду щодо характеру та наслідків недоліків ухвали ВСУ від 14 березня 2008 р. <...> слід зробити висновок, що оскаржуване провадження не відповідало вимозі п. 1 ст. 6 Конвенції щодо “справедливого суду” і що було порушення цього положення.

* Правову позицію сформовано за: Рішення Європейського суду з прав людини від 5 лютого 2015 р. у справі “Бочан проти України (№ 2)” (заява № 22251/08).